

Fuse monogram
GELLER ÖDÖN
társadalmi, művészeti és
irodalmi országos riportlapja

451241

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ORSZÁG VILÁG

BIBL. UNIV. CLUJ-SIEU
Nr. 2467 - 1944

1940. VII. 1. XXIX. évf. 13. sz.
(Bejegyezve: Trib. Arad, Sectia III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8. 1938 2.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Marianne Hoppe

Az őszinteség hiánya

Az ember már belefárad a rengeteg jelentés hallgatásába, hiszen ugy dobolnak idegrendszerünkön ezek a jelentések, mint pergőtűz örjítő ütemű riadója.

„Valahonnan jelentik“ — kiabálják az ujságközlemények, harsogja a rádió és tárják szemünk elé a filmhíradók, de akár honnan érkezik is a jelentés, csak szomorúság, levertség, riadt kétség ágoskodik az emberben a Holnap miatt.

Mert nem szabad elfelejtenünk, hogy a Holnap erre a vértől sikos, gyűlöléstől porhanyos, megbízhatatlan talajra épül, erre a Mára, amelynek embere — győztes és legyőzött, semleges és hadviselő egyaránt, — nem fűrödhetett meg büntelenül a vér és vas, a gyűlölet és kiméletlenség tengerében. Micsoda fiatalság következik a háborunak erre a korszakára, milyen problémák nehezedenek majd erre a világra, ha ismét elkövetkezik a béke.

„Valahonnan jelentik“ — halljuk, olvassuk, látjuk minduntalan és már tudomásul sem vesszük, hogy mennyi mindent jelentenek. Kezdjük megszokni a háborus filmhíradókat, amelyekben úgy dübörögnek el szemünk előtt a tankok, hogy eszünkbe sem jut: mit jelent tankvezetőnek lenni, mit jelent szembekerülni ezekkel a harci szörnyekkel, mit jelent ezeknek a páncélfenevadaknak talpa alá kerülni. Repülőgépek bugnak a levegőégben, szemünk láttára dobják alá bombáikat, házak omlanak össze, tűz lobban — és mi csak az izgalmas harcieseményt látjuk, de nem jut eszünkbe, mit jelent az a halálrasebzett repülőgépben zuhanni a halál felé, mit jelent az, amikor a bomba otthonokat, hálószobákat és konyhákat, gyermekágyakat és nyütt kereteket pusztít el. Harctérre menetelők hosszú sorát látjuk, hadseregekről olvasunk, hallunk az országutakon rohanva menekülőkről — de valahogy távol esik tőlünk tömegszerencsétlenségük s nem érezzük a sorsközösséget. Azokkal is, akik harcbaindulnak, azokkal is, akik menekülnek, azokkal is akik tépetten, sebesülten, halálrafáradtan térnek vissza az első vonalakból és azokkal is, aki örökre ott maradnak, ahol holttesthegyek, vértócsák, szétlőtt harci gépek jelzik: ismét fordult egyet a Történelem kereké.

Igen, mindez elválaszthatatlan közösséget alkot. Mindez ott ég az emberek lelkében, beleégve az emberek agyába s menthetetlenül rányomja bélyegét a Holnapra. Ilyen körülmények, ilyen élmények, ilyen események közepette fogant jövőendő nem lehet más, mint azok a tényezők, amelyek létrehozzák.

„Valahonnan jelentik“ — halljuk, olvassuk és látjuk ezt az ujonnan forgalomba került háborus mű-megállapítást, „valahonnan jelentik“ és ezek a jelentések mind egyformábbá, mind egyhangubbákká lesznek. Amint halad a háboru

folyása, úgy laposodik el a jelentések anyaga, s ez így lett volna akkor is, ha másként alakul a hadiszereplés. Mert nem a lényegét jelentetik soha. Nem a lényeg az, amit „valahonnan“ jelentenek. A tüneteket közlik, a jelenségeket mutatják be, a felszint tapogatja csak értelmünk, a lényeg mélyen elásva a külsőségek alá, a lényeg valahol elveszett. Az érzelmekre hatnak mindenütt és elhanyagolják az értelmet, így alakult ki azután az az unalmas légkör, ami minden ujjongáson, vagy levertségen túl, minden taps, vagy rosszaló fejcsóválás felett uralkodóvá lesz a kedélyeken.

Pedig lenne, nagyon is lenne olyan jelentenivaló is, ami az embereket érdekli. Jobban, mint amennyi a valóság a jelenlegi látszaterdeklődés mögött. Súlyos tragédiák azok, amiket jelentenek — de ezek a jelentések már csak a megtörtént eseményekről, a lejátszódott drámákról szólnak. Itt lenne az ideje, hogy azt is megtudjuk, mégpedig idejében tudjuk meg, amit általában nem jelentenek, amit elhallgatnak, ami pedig lényegét jelenti mindannak, ami történik, vagy éppen történni készül.

Példaképpen említjük Petain tábornagy legutóbbi nagy beszédét, amelyben a francia összeomlás okait „jelentette“. Nos, kérdezhetjük joggal és kérdezheti minden francia, sőt talán minden európai, nos miért nem jelentették ezt előbb, mielőtt a tömegszerecsétlenség megkezdődött volna? Miért nem tudta azokat a tényeket a világ, amelyeket Petain tábornagy most tárt fel, miért nem talált senki szavakat a való helyzet feltárására akkor, amikor még nem lett volna késő? Amikor még nem vesztették életüket százezrével a fiatalok, nem pusztultak el városok, milliárdos értékek, röviden: akkor, amikor még nem tört ki a háború?

Az őszinteség hiánya az, ami a „valahonnan“ érkező jelentésekből hangosan ordít. Az őszinteség hiánya az, ami még ma is elzárja a tömegeket, azokat az embereket, akikért állítólag minden történik, a tisztánlátásról jelentések zürzavarában, az események pergőtüzében, kissé közömbösen készül a Holnapra a dolga fölé hajoló, munkába görnyedő emberek tömege és közben ott, legbelül, ahol az emberszív dobog, sováran lesi, mikor jelentik már „valahonnan“, hogy itt van, megvalósult a minden győzelemnél jobban várt és kívánatosabb — igazi béke . . .

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok

GOLDSTEIN LAJOS

mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban.

Str. Bratianu 2.

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átvesszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével!

„Valahol a világban”

egy fiókban, vagy egy acél-safe-ben — hever egy hosszukás, elegáns, marokenbőrbe kötött csekkönyv. Talán egy államférfi fiókjában hever, talán a **Banque de France**, vagy az **Angol Bank** amerikai safe-jében. Ennek a csekkönyvnek utolsó lapját nem töltötték ki, nem irták alá.

Ez a csekklap, melyet nem irtak idejében alá, okozta, hogy a világ a felismerhetetlenségig megváltozott.

Ezekben a napokban, melyeknek értelmét és jelentőségét a kortárs nem tudja egészen felfogni, mindenki iparkodik „megérteni” az elmúlt hetek eseményeit. A laikus, aki nem ért világbirodalmak katonai, politikai, gazdasági strukturájához, nézi az összeomlás méreteit, s nem mer következtetni.

Mindenki megbukott, aki a elmúlt esztendőben beállott jósnak.

A francia összeomlás, — akár folytatják a szövétégesek az ellenállást Afrikából, akár nem, — oly teljes, oly tragikus, hogy nem lehet vitatkozni vele. Az európai ember nézi a régi Franciaország romjait, tünődik, iparkodik megérteni az érthetlent.

Kezdek hinni abban, hogy a csekkapon, melyet nem volt szívük a franciáknak és és angoloknak idejében ki-

tölteni, mulott Franciaország sorsa.

Mindenki szeret pénzt keresni, csak a hülyék nem. De a franciák imádták a pénzt. Az angolok csinálták, az amerikaiak gyártották a pénzt: a franciák „nyerték”. A harisnyaszár tele volt arannyal, éppen úgy, mint a bankok acélpincéje. Minden franciának volt legalább százezer frankja — nemritkán a koldusoknak is — s egy kis háza vidéken. Köz-helyek ezek, annyira ismertek.

Világnézet, életforma, minden a franciáknak pénzhez való kapcsolatára épült fel.

Ez a kapcsolat heves volt, lihegő, érzéki. Mindenkit a pénzen keresztül kezdtek szeretni az elmúlt husz esztendőben, Poincare kiadta a jelszót, mint egykor Barrés, hogy meg kell gazdagodni, a pénzt kosárral vitték Franciaországba, az aranyhajórakományokkal érkezett Párisba.

A francia és angol csekknek teljes fedezete volt a világban, mindenhol tisztelték, mohó kezek nyultak utána.

A francia és angol csekk mindent meg tudott vásárolni, amire szüksége volt.

A gazdag ember gyanakvó. Nem éri be a szabályos rendőrséggel, saját biztonsága védelmére szívesen szerződött még alkalmi biztonsági alakulatokat is, fegyveres embereket tart, éjszakai öröket, akik megkopogtatják a kirakatok redőnyeit, megnézik paloták, vasrácsos kapuit. A gazdag ember szívesen fizet a biztonságért, melyet mindennél többre becsül.

A franciák és az angolok voltak a világháború után a leggazdagabbak a világon.

Minden más nép, még Amerika népe is proli volt hozzájuk képest. Minden a kezükben volt, amit akartak, s Petain marsall drámai beszédéből most kiderült, hogy

mindent kiejtettek a kezükből, mert nem irták ki idejekorán azt a bizonyos csekket.

Mindezt jóvátenni nem tudják többé. A háború végét csak az istenek látják: ami most kilátszik az egészből, az a német szervezés, önfeláldozás győzelme. Mindenki — a német hadvezetőség is — szinte részvétet érez a francia nép és a hősiesség iránt. De

ami és aki iránt nem lehet részvétet érezni, az a francia és angol politikus és tőkés klikk, amely garanciákat adott Lengyelországnak és nem irta ki idejében a csekket, hogy be is tudja váltani a garanciát, biztatta Csehországot, Hollandiát, Belgiumot, biztatta az egész világot, s közben nem volt szíve elővenni kabátja belső zsebéből a csekkönyvet és megrendelni idejében azt a százezer repülőgépet és százezer tankot, amelyhez mindene megvolt: pénze, gyára, munkáskeze, nyersanyaga, s amelyek birtokában csakugyan teljesíteni tudta volna a garancia-ígéreteket.

Ami itt történt, csaknem felfoghatatlan. A cash and carry törvény nyolc hónapja Anglia és Franciaország rendelkezésére bocsátotta az Egyesült Államok egész hadiiparát, Kanada, Ausztrália, a brit szigetek és a Francia Birodalom minden nyersanyaga, hallatlanul fejlett ipara, a világ birtokálományának csaknem hetven százalék a szövetségesek rendelkezésére állott, hogy biztosítsák maguk számára a légi és fegyveres fölényt:

minden megvolt, ami kellett hozzá, hogy szavukat teljesíteni tudják, csak éppen idejében alá kellett volna írni a csekket, mely mozgosítja a félvilág iparát.

A „világ csendőre“, Anglia, büszkén sétált a világban, csak éppen nem tüzte fel a bajonettet. Hitler számtalanszor megmondta ezt beszédeiben. Megmondotta, hogy egy spártai erővel megszervezett hatalmas birodalom minden találékony, ságát, munkaerejét felhasználja arra, hogy a döntő pillanatban övé legyen a legjobb hadsereg a világon. Megmondotta, hogy annyi a repülőgépe, tankja, mint senkinek. Tabouis anyó erre csak legyintett az Oeuvre-ben: s a francia és angol City hümmögött, garancia-leveleket nyújtott át államoknak, s

nem volt szíve, a megfelelő pillanatban elővenni a csekkönyvet s megvásárolni a fegyvereket, melyek adott szavának megtartásához szükségesek voltak.

Ez történt, a csekkel és a világgal, a ez az, amit a népek, melyeknek sorsa eldőlt e mulasztással, soha nem fognak Angliának és Franciaországnak megbocsátani, akkor sem, ha Anglia megkísérli kiemelni ezt a háborút a kontinensről, s

áttelepíteni a világtérbe és időbe, am kétséges kísérlet, s nagyon hálátlan vállalkozás lenne megjósolni a végét. A laikus mindebből annyit ért csak, — s főként **Petain** beszédéből érti ezt —, hogy

a szövetségesek készületlenül mentek a háboruba, Hitler ellenben tökéletesen felkészült.

A gazdag ember pszihozisa volt ez, aki komitékban, tárgyalótermekben hümmög és vítatkozik, amikor a valóság már ajtaján dörömböl. Kiszámították, hogy egyetlen város, például **Calais** értékesebb, mint a teljes hadfelszerelés, melyre szükségük volt, s melyet a szövetségesek nem rendeltek meg idejében.

A csekett nem irták ki, az aranyat tologatták Párisból Londonba és Londonból Newyorkba, tárgyaltak és hümmögtek, s közben Hitler egy nagy nép minden erejével dolgozott és cselekedett.

A francia hadiszergyárakban sztrájkoltak és órabéremeléséről vitatkoztak, amíg a német gyárakban egy anyagszegény nép minden tudását és munkaerejét arra fordította, hogy páncélba öltöztesse a Birodalmat. Csak a telefonkagylót kellett volna felvenni a Cityben, s idejében megrendelni a tankokat és repülőgépeket, melyekhez volt pénzük, anyaguk és munkáskezüik, s a szövetségesek sorsa másként alakul, de nem vették fel a telefonkagylót idejében, mert

sajnálták a pénzt.

Csak a töltőtollat kellett volna idejében előhuzni és aláírni a csekket, mely megvásárolja biztonságukat, de a kéz a töltőtollal tétován megállt a levegőben, s a csekkönyvet visszadugták a kabátzsebbe.

Sajnálták a pénzt. . . Hát most fizetnek és fizetni fognak, akár győznek, akár veszítenek, fizetnek, mint még soha a történelemben. De

nincs annyi pénz a világon, mely az emberi szenvedésért, értékek pusztulásáért kárpótolni tudná Európát.

Ami történt, megtörtént. Franciaország például elveszett. De az arany a newyorki pincében és a csekkönyv a csikágoi safe-ben megmaradt.

i—r.

Nyugodtan a fogához verheti a garast, ha

MENTHONAL

fogpasztával ápolja.

Nyári ruhákat, kabátokat fest, tisztít

KNAPP

modernül berendezett vállalata

Str. Brătianu 2-4 sz. (Minorita palota) Ep. Radu 10 sz.

Nem fontos, de érdekes

Lehet, észre sem vették, mert hiszen ilyesmit ki figyel meg manapság, mégis figyelemreméltó érdekesség, hogy eltűntek a kereskedelmi forgalomból a komoly, szép, értékes műtárgyak.

Azelőtt műkereskedésekben, alkalmi eladások alkalmával bizonyosoknál még csak kínáltak eladásra értékes műtárgyakat, most azonban az ország egyetlen városában sem található ilyen érték, eltűntek a műtárgyak, elsodorta ezeket a kereskedelmi forgalomból a — konjunktura.

Műtárgyak viszonylatában ugyanis konjunktura észlelhető. Igaz, hogy ez a konjunktura csak „papirforma“, mert valójában — mint említettük, — komoly értékek nem kaphatók, viszont éppen azért nem kaphatók, mert

a keleti szönyegek, a márkás porcellánok, a neves festők képei, a szép régi ékszerek, antik butordarabok féltve őrzött kincsekké váltak, amelyektől senki sem akar megválni.

Érdekes jelenség ez, különösen adott körülmények között, amikor az emberek jelentős hányada szabadulni akar feleslegesnek ítélt holmijaitól és pénzt próbál csinálni mindenképp, amire közvetlen használatban szüksége. Viszont a műtárgyak aranyvalutát jelentenek. Időtálló értéket, olyan vagyontárgyak ezek, amelyeknek értéke csak emelkedhetik, tehát elsőrendű „befektetést“ képeznek. A szó egyszerű értelmében valóban nem lehet valódi keleti szönyegeket, porcellánokat és képeket vásárolni, megszűnt ezeknek a piacraáramlása, ami néhány évtizede olyan forgalomfennállást eredményezett ezen a téren.

Lakások mélyén pihennek a műtárgyak, gondosan őrzik a szép képeket, a színpompás szönyegeket, a karsu vázákat, átlátszó teáscsészéket, szépminű ékszereket, gondosan őrzik ezeket a kincseket, amelyeknek értékében megbiznak és amelyek iránt a kereslet állandóan növekszik. Érdekes ezt a kortűnetet megörökíteni, mert jellemző velejárója az általános értékromlásban megnyilatkozó gazdasági korszaknak, amely a valódi értékek megőrzésének utján eljut a műtárgyak megbecsüléséhez.

Kézimunka fonalak nagy választékai „ARIADNE“,
Arad, megyeházzal szemben.

N A G Y I M R É

nőidivat-szalónja az Eminescu ucca 8 szám alatt teljes
gözerővel dolgozik, hogy kielégítse városunk előkelő
hölgyközönségének tavaszi rendeléseit.

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készíti **Stampa** bélyegzőgyár, Arad,
Str. Eminescu 12.

Pusztuljanak a paraziták, -

adta ki a jelszót a Nemzeti Ujjaszületés Frontjának a Nemzet Pártjává történt átalakulása alkalmából Pamfil Seicaru, kitünő, országghatárokon túl is jólismertnevű román közíró, a Curentul című lap tulajdonosfőszerkesztője. Pamfil Seicaru figyelemreméltó vezércikkben foglalkozott azokkal az élősdiakkal, akik kiszívják az ország véréit, mert rátapadnak a gazdasági életre és helyzeti előnyöket nagyszerűen kihasználva, visszaélve a kínálkozó alkalmakkal, félredobva minden szemérmert és magasabb szempontot, egyébbel sem törődnek, mint azzal, hogy minél alaposabban érvényesítsék egyéni érdekeiket. A Curentul híres közírója mindezt abból az alkalmából mondotta el, hogy rámutatott: mit jelent egy ország határain belül az egység, ami mindaddig csak papírforma marad, amíg az egyéni érdekek diadalmaskodhatnak a közösség érdekei felett s cikke kétségtelen visszhangra talál.

Ami bennünket illet, nem méltatni kívánjuk a kérdéses vezércikket, csupán azt akarjuk megjegyezni, hogy végre országos viszonylatban is jelszóként használják fel azokat a megállapításokat, amelyeket az Ország-Világ annyiszor hangsúlyoztatott, sajnos — eredmény nélkül. Hányszor irtunk már az élősdiokról, a lelkiismeretnélküli pecsenyevésőkről, azokról akik minden jelszót, minden mozgalmat, minden lehetőséget egyszerűen kisajátítanak és akiktől végre valóban meg kellene tisztítani az országnak elsősorban gazdasági életét. Örömmel halljuk, hogy Pamfil Seicaru ugyanezeket a megállapításokat teszi, örömmel halljuk, mert reméljük, hogy ilyen hangerősítéssel talán a mi gyenge hangunk is eljut a legilletékesebb helyekig és valósággá válik a jelszó, hogy — le az élősdiakkal . . .

Igen, ezeken az oldalakon számtalanszor hangzott már el a megállapítás, hogy el kell tűnniök a levitézlett pecsenyevésőknek. Azoknak, akik állítólagos érdemekre, véletlen helyzeti előnyökre — egyesén megszerzett pozíciókra való hivatkozással, valósággal gyűjtik az igazgatósági tagságokat. El kell tűnniök azoknak, akik a múlt és jelen szerencsés összeegyeztetéséből milliós jövedelmeket sajtoltak ki, akik egyebet sem tesznek, mint zsebrevágják a sokmilliósi tantémeket, a százezer lejüket kitevő jelenlétpénzeket, egyesén tökécsítik nevüket, címüket és jellegüket, — bár soha sem látták még azokat a vállalatokat, amelyeknek vezetőségében helyetfoglalnak, jó közel a husosfazékhoz. Tűnjenek el azok, akik soha munkát nem adtak és munkát nem vállaltak, de nagyszerű érzékkel kihasználják a legnemesebb törekvéseket, akik milliókat harácsolnak össze s a magánérdekeket minden meggondolás nélkül fölérendelik a közérdeknek.

Tűnjenek el hát az élősdiak és érvényesüljön a munka, a vállalkozási szellem érdeme. Legyenek a vállalatok azoké,

akik alapították s nem azok tulajdona, tejelő-tehene, akik a születési előnyt viszik „alaptőkeként“ a vállalatokba. Érvényesüljenek azok, akik munkát, lelkesedést, tudást és szorgalmat fektetnek egy-egy vállalkozásba, ami azután az ország, a közösség érdekeit is képviseli, hiszen munkát adnak, mozgásban tartják az ország gazdasági vérkeringését és jövedelemhez juttatják az államot is. Szünjék meg a falánkok, minden felhabzsolni akarók, a paraziták korlátlan érvényesülési lehetősége és érvényesüljön az „élni és élni hagyni“ elv, ami egyedüli egészséges gazdaságpolitikai irányvonal.

Végre kimondották, hangos szóval, úgy, hogy az egész ország visszahangzik tőle, hogy az élősdieknek el kell tűnniük a közéletből, ki kell vonulniok a zsiros jövedelmet jelentő állásokból, amelyeknek elvállalása után csak egyetlen munkát kell elvégezniük: nyugtákat írni a felvett összegekről. Ezt is csak évente egyszer, nehogy elfáradjanak . . . Nincs helye a közéletben azoknak, akik „ügybuzgalmukkal“, nagy figyelmükkel tisztelik meg a vállalatokat, időnként „kiszállnak“ és minden odaadó figyelmüket arra használják fel, hogy megtömjék a saját zsebeiket.

Nem elegendő azonban a jelszavakat csak felvetni. A jelszavakat felszinen is kell tartani és gondoskodni kell arról is, hogy a keresztülvitel valóban a közérdeknek megfelelően történjék. Már annyi jelszót sajátítottak ki éppen a pecsenyelesők, már annyiszor láthattuk, hogy mindenki rosszul jár, csak a konjunkturalovagok keresnek, hogy meg kell jegyeznünk: olyan probléma ez, amelynek megoldását nem lehet hangzatos szövegekkel elintézni, hanem gazdaságpolitikai elmélyüléssel, józansággal és a valódi célnak megfelelően kell megoldani. Kivánjuk, hogy Pamfil Seicaru tartsa felszínen az élősdiak ellen kiadott jelszót, de a közérdek nevében azt is kivánjuk, hogy ezt a jelszót ne ferdithessék el, ne sajátíthassák ki olcsó látszatsmegoldások számára, ne váljék igazságtalansággá éppen azok ellen, akik sokkal többet áldozhatnának a közérdeknek, ha elpusztulnának azok a bizonyos élősdiak . . .

Mint a harang nyelv nélkül,

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az
ORSZÁG-VILÁG „AGGE“ REKLÁMOSZTÁLYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet!

Bulv. Regele Ferdinand 19.

Telefon 15—25.

Egy lapra fizessen elő,

de az az egy - jó legyen!

A szintársulat kitünő - a közönség megbukott!

Bocsánat, de valamit nem értünk.

Teljesen értetlenül állunk a kolozsvári Thália-szintársulat operett-együttesének aradi vendégszereplés alkalomával megnyilvánuló közöny előtt. Hiszen ez bizonyos mértékben szegénységi bizonyítvány. Kellemetlen bizonyíték arról, hogy igaza van azoknak, akik ékesszólóan bizonygatják,

az aradi magyar közönségnek már nem kell magyar színház,

hogy ez a város képtelen eltartani egy eleven szó ápolására alakult művészi közösséget. És függetlenül minden egyéb megfontolástól, nem értjük:

mi az oka annak a kellemetlen, különös pangásnak, amely a Thália aradi vendégjátékát jellemzi?

Eljött hozzánk az ország legjobb magyar színészegyüttese, közel száztagu személyzetet hozott ebbe a városba, ahol már annyi szó esett az utóbbi években a rossz magyar színházak, a színvonal alatt maradó vidéki magyar színjátszás és a félbemaradt színiidények ellen. Eljött a **Thália**, az igazgatóság ezuttal az operett-együttest hozta el, s az operettek sem tudták közönséget csalogatni a Közművelődési Palota nagytermébe, ahol pedig külön Arad — a helyi színpadvizonyok — számára készült díszletekkel folynak az előadások. Külön befektetésekkel, az aradi uttal kapcsolatos különkiadásokkal terhelten érkeztek Aradra a színészek akik az erdélyi magyar színjátszás kétségtelenül legjobb együttesét alkotják — és szégyenkezve kell megállapítanunk, az első napok nem sok jóval kecsegtetnek a kéthétre tervezett vendégjáték további menetét illetően.

Mi eddig mindenkor azon az állásponton voltunk, hogy ha valaki színházat nyújt, az megtalálja a számítást. Mindenkor azt hangoztattuk, hogy igenis lehet, itt Aradon is lehet közönséget találni a színházhoz és most meglepetten állapítjuk meg, hogy

ime, itt a jó színház és — hiányzik a közönség.

Akaratlan is felvetődik a kérdés, amit nem szabad álszenteskedésből, szemérmeskedésből elhallgatni:

hol van Arad magyar közönsége,

amikor az a szintársulat vendégszerepel ebben a városban, amelyről bizvást elmondhatjuk, hogy az élő magyar szó ápolásában félhivatalos szerepet tölt be?

Hol marad Arad magyar közönsége, amikor valósággal kötelessége lenne támogatni az idelátogató magyar színészeket?

Szeretet helyett a közönség részéről hideg közömbösség, más vonatkozásban viszont bizonyos nehéztlő utánérvés

fogadta a Tháliát Aradon. Lehet, hogy ez utóbbi gyengén közrejátszik a vendéjáték sikertelenségénél, bár **nem hisszük, hogy a vendég színház és az aradi színházi emberek között felmerült bizonyos ellentétek szélesebb közönségréteget befolyásoltak volna.**

Elégge sajnálatos, hogy magyar színészek között olyan viták zavarhatják meg a jóviszonyt, mint adott esetben történt s kiküszöbölik a kartársiasságnak még a nyomát is, amit pedig talán mégis, legalább a látszat kedvéért ápolni kellene. Nem firtatjuk, hogy kinek van, vagy kinek nincs igaza ebben a vitában, aminek lényege nem tartozik a közönség elé, hiszen valóban nem feltétlen szükséges, hogy minden nyilvánosság elé kerüljön, ami a szinfalak mögött történik. Nem a művészi lényegre, nem a hivatásszerű kérdésekre vonatkoznak ezek az ellentétek, hanem „hitvány anyagiakra“, bár amikor ezt megállapítjuk, rá kell mutatnunk arra is, hogy a Thália félreértések elkerülése végett, gondosan ügyelt, nehogy olyankor látogasson el Aradra, amikor az egyébként itt működő színházak idényben vannak. Am ismételjük: mindennek nem szabadna befolyásolnia a vendéjáték iránti érdeklődést, amikor a társulat valóban olyat nyújt, amit vidéki színházak ma már nem is képesek nyújtani. Egyszerre látunk huszonhat jól öltözött, egyenként is kellemes benyomást keltő, hivatásos színészt a színpadon, amelyet szép, eredeti, jólelkészített hozott a Thália Aradra — itt is közrejátszott az a szempont, hogy világrért sem akarják keresztelni az aradi Kamara Színház utjait s prózai társulatot nem is hoztak, — operettet hoztak az aradi színpadra, ahol ezt a kedves, könnyed és valamikor, nem is olyan régen annyiszor hiányolt műfaj már hosszú ideje nélkülözzük.

Valami itt nincs rendjén. Valami baj van a kréta körül. Valahol olyan félreértések lappanghatnak, amelyeket — minden más szemponttól eltekintve, — igazán nem érdemelnek meg azok, akik az eleven magyar szó szolgálatában állanak, s úgy szolgálják népcsoportunk közművelődését, hogy ez csak elismerést érdemelhet. Nem vitatható, hogy az erdélyi magyar színjátszás viszonylatában szó sem lehet vagyongyűjtési szempontokról. Nem vitás, hogy a hivatás iránti kötelezettség, az elhivatottság szólítja erre a helyre mindazokat, akik a Thália keretén belül a magyar szóért dolgoznak. S nem róható fel nekik, ha munkájukat a magyar nyelvterület legjobb együtteseinek közé emelt társulat érdekében keményen, ha kell kicsinyes szempontok fölé emelkedve, harckrakészen folytatják.

Amikor most a sok színházi válságot megért városunkban időzik Erdély legjobb magyar operett-együttese, amikor az aradi Közművelődési Palota színpadáról felelendül a magyar szó, nem lehetnek más szempontok, nincs helye lappangó elgondolásoknak. Itt, ilyen körülmények között csak egy kötelesség lehet. Támogatni a legjobb — mert, hogy az, azt senki sem vitathatja, legkevésbé az, aki meg sem nézi, — romániai magyar színházat!

Bocsánat Helén néni, szabad egy pillanatra...

Igy, köszönjük, már meg is történt. Elkészült a pillanat-felvétel, amelyet érdemes beilleszteni abba az aradi arc-képcsarnokba, amelyet az **Ország-Világ** állít össze. Nem mondtuk, hogy „**tessék mosolyogni**“, „**tessék barátságos arcot mutatni**“, mert erre nincs szükség: **Helén néni**, ez a kedves, városszerte ismert, több mint jótékony, mert valóban jó uriasszony mindég mosolyog, arca mindég barátságos, elsősorban pedig akkor, amikor „**közügyről**“, társadalmi segélyről s hasonló munkáról van szó. **Helén néni** már évtizedek óta tevékenykedik fáradhatatlanul, nagyszerű munkabírással a jótékonyosság terén és már a világháborúban is ott volt a kórházakban, az érkező katonavonatok fogadásánál, kivette részét az itthonmaradottak felségélyezéséből és megmaradt a könnyek letörlésének nemes szolgálatánál akkor is, amikor befejeződött a háború s új, de nem kevésbé fontos feladatok hárultak azokra, akik szívükön viselik a társadalmi élet fényeit elhomályosító sötét árnyékok enyhítését.

Helén néni maga a jóindulat. A tettekre kész segíteni akarás. S ezt tudják róla Aradon, ismerik és becsülik. Mindenhová elhívják, fajra, felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül, ahol munkára van szükség,

Helén néni, ott tevékenykedik a románoknál, a reformátusoknál, a magyar népközösségnél s a zsidók legkülönbözőbb társadalmi segélykezdeményezéseinél, mindenütt ott van, ahol segíteni kell és a belátásán kívül munkára, de még ennél is inkább szivre van szükség.

és **Helén néni** megy, mindenhová elmegy, ahová hívják. Bár magának is nagyvállalata van, amelynek ügyei alaposan lefoglalják, nem törődik azzal, hogy saját munkáját nem is tudja elvégezni, de ahol úgy érzi, hogy ott kell lennie, ott meg is jelenik s korát meghazudtoló munkabírással, tapasztalataival, szervezőképességével sikerre viszi a kezdeményezést, amelyhez segítségét kérték.

Reggeltől estig lekötik a **közügyek**, s **Helén néni** nem nézi hová hívják, ki hívja, hanem csak azt: **miért hívják**. Fáradhatatlanul siet az uccákon, siet, hogy elvégezze a magára vállalt feladatokat, amelyek közül szívesen veszi kezébe a manapság valóban legnehezebbek intézését: a gyűjtést. Ma, amikor az idegek fáradtak, amikor az emberek olyan idegesek, hogy azt elmondani nem is lehet, amikor a gazdasági teljesítőképeség minden vonalon alapos terhek alatt nyög, tehát olyan időkben, amikor az emberek keze nehezen téved a zsebekhez — **Helén néni** ma is szívesen vállalja a gyűjtés irányítását, ha úgy látja, hogy érdemes célra kér adományokat. Nincs aki jobban irányítsa ezt a nehéz munkát és bizony nem csak másokhoz megy el adománygyűjtéssel, hanem sűrűn kopogtat be — **saját ajtaján** is. Adakozik, jó példával jár elől és soha sem hangoskodik azzal, hogy a jótékonyosság szolgálatában **nemcsak munkát,**

nemcsak jóságot áldoz, de komoly anyagiakat is. Mégis, azok a szegények, akikhez eljut segítő keze, áldják jóságát és áldozatkészségét, mert a megsegített emberek tudják, hogy mit tesz értük **Helén** néni, bár nem is ismerik talán.

Igen, köszönjük, csak pillanatfelvétel miatt tartottuk fel, most már siethet tovább, végezheti jótékony munkáját kedves **Helén** néni. Köszönjük, hogy pillanatra megszaktotta fáradhatatlan tevékenységét, amelyre annyi embernek van szüksége manapság Aradon, fajra, felekezetre, nemzetiségre való tekintet nélkül. A pillanatfelvétel elkészült. Ime átadjuk a képet, minden külön méltatás nélkül a közönségnek . . . .

A Dáciából jelentik...

Aradon az elmúlt napokban nagyobb csatározások folytak le a kávéházi fronton. Ugylátszik az Europa felett urrá lett harcias szellem a levegőben van, ugylátszik szelek szárnyán közlekedik és belopja magát az emberek lelkébe — erre enged következtetni az a pofon-sorozat, amely pergőtűszerűen csattant el városunkban, öt-hat egymást követő esetben.

Bizony, nem idegen ez a jelenség az általános hangulattól, ellenkezőleg: sajnálatos velejárója annak, ami mindannyiunkkal történik ezekben a viharos napokban. Meggyengültek az idegek, ingerlékenyebbek lettek az emberek és újabban olyan esetekben is, amelyekhez hasonlók éppen az események szereplőivel már annyiszor előfordultak anélkül, hogy bajt okoztak volna, most pofoncsattogás formájában kerülnek nyilvánosságra. Azelőtt legtöbbször nem is vett tudomást idegen az olyan természetű vitákról, nézeteitérésekről, magyarázatkéreésekről, amelyek ezekben az esetekben hangszó botrány okául szolgáltak, sokkal súlyosabb körülmények sem voltak elégségek ahhoz, hogy pofon-sorozatokat, verekedés-szériákat váltsanak ki.

Harciasabbakká lettek az emberek, ma a megszokott körülményeket is úgy fedezik fel maguk körül egyesek, hogy hirtelen, hosszú évek múltán ébrednek arra: **ez így nem megy tovább.** Nem mondjuk, máskor is előfordult már, hogy valakit megtámadott, hogy hangos csetepatává fajultak a fojtott ellentétek, de soha sem így, ilyen szériaszzerűen, ilyen gyors egymásutánban, ennyire jellegzetesen és egyformán.

„**Hja az idegek**“ — mondja erre a csendes szemlélő, aki néma szemlélője volt mondjuk az egyik ilyen incidensnek, „**hja az idegek**“ — morfondérozza maga elé magányosan elfogyasztott feketéje felett, — hogy a következő pillanatban maga is dühösen csattanjon fel, mert valaki meglökte a székét s parázs vitában bizonygatja, hogy **„már a kávéházban sem lehet nyugodtan ülni, holmi figyelmetlen parasztok miatt.“**

Hja, az idegek . . . Hát lehet csodálkozni azon, ha az idegek elernyedése pofonok csattogásában, okkal, vagy ok nélkül szerzett elégtételvétel formájában, dulakodásban, karmolásokban és hangos szitkozódásokban nyer kifejezést . . . ?

Az „Uniotechnic“ adóamnesztiával igyekszik elkerülni a hárommillió leies adóbírságot

Beszámolt az Ország-Világ arról az érdekes bírság-ügyről, amelynek középpontjában a **Uniotechnic** (azelőtt Kálmán Adolf R. T.) aradi vállalat állott. Még 1938-ban történt ugyanis, hogy a vállalat azzal a kérelemmel fordult az aradi pénzügyigazgatóságához, hogy

állapítsák meg a vállalat által forgalombahozott árucikkek után fizetendő forgalmi adót.

Ez a szokatlan kérelem annál inkább feltűnt a pénzügyigazgatóságon, mert hiszen az **Uniotechnic** vállalat már évek óta működött ekkor, tehát már ezt megelőzően is forgalmiadót kellett volna fizetnie. Vizsgálat kezdődött a körülmények kivizsgálására és a vizsgálat során a pénzügyi közegek azt állapították meg, hogy

a vállalat 1936 május elseje óta, tehát a vizsgálat lefolytatásakor már másfél éve nem fizetett forgalmi adót és így 558.000 lejjel károsította meg az államot.

Az eljárás eredményeképpen azután az **Uniotechnic** céget félmilliót meghaladó hiányösszeg és büntetésként ennek ötszörösének megfizetésére kötelezték, mire a vállalat jogorvoslattal élt. A felebbezés során az **Uniotechnic** cég arra hivatkozott, hogy 1936 májusában megjelent a vállalat irodájában egy **Varga** nevű adóellenőr, aki a szokásos vizsgálat lefolytatása után megállapította, hogy az **Uniotechnic** gépi berendezése nem éri el a törvényben előírt léőrömmennyiséget és ezért a cégnek nem kell forgalmiadót fizetnie. Megállapításáról szabályszerű jegyzőkönyvet készített, ami a vállalat birtokában maradt, s ennek alapján szüntette be az **Uniotechnic** a forgalmiadó további fizetését. Vizont később a iparvállalat gépi berendezését korszerűsítették, nagyobb munkateljesítményű gépeket szereltek fel s így a vállalat gépi erőforrásainak léőrömmennyisége már

meghaladta a törvényben előírt arányt

és az **Uniotechnic** ezért kérte azután 1938 januárjában a pénzügyigazgatóságtól a forgalmiadó megállapítását.

Mindezt részletesen kifejtette az ügyben beadott felebbezés, azonban a védelem ugyanekkor arra is hivatkozott, hogy amennyiben a törvényszék nem találná teljesen kifogástalannak a jegyzőkönyvet s ezért nem venné figyelembe, kéri a vállalat, hogy vegyék figyelembe, miszerint a kincstár elmulasztotta az adók időbeni behajtását s így

azokért a vállalat nem vonható felelősségre annál kevésbé, mert az adók behajtása — a védekezés szerint — teljesen kizárt dolog. Avédekezésnek ez a része jogáskörökben fel-tűnést keltett, mert megállapították, hogy

a kincstár adott helyzetben nem is gondoskodhatott volna a 'adó időbeni, behajtásáról, hiszen éppen az képezi az eljárás tárgyát, hogy a vállalat eltitkolta adókötelezettségét.

Hosszas jogi viták, sok tárgyalás után a napokban megtar-tott legutóbbi tárgyalás alkalmával az **Uniotechnic** cég jogi képviselője, **dr. Lazar Augustin** ügyvéd érdekes indok-lással kérte a tárgyalás elnapolását. Közölte, hogsy

a vállalat azért kér haladékot, mert időre van szük-sége annak meggondolása végett, vajjon igénybe vegye az adóamnesztia rendelkezései,

ami különben azt jelentené, hogy az 558.000 leies adó-összeg kifizetése esetén a vállalat mentesül a 2,790.000 leit kitevő birságtól. A törvényszék helytadott a kérelemnek és július kilencedikéig elhalasztotta a tárgyalást azzal, hogy a cégnek addig jogában áll az ügynek az adóamnesztia alapján történő rendezésére.

„VALAHONNAN IRJÁK“ címmel, lapunk más helyén közöljük Márai Sándor, a neves közíró legutóbbi irását amely a **Aradi Közlönyben** is megjelent, **„A csekk“** címmel. Márai Sándor iráskészsége, emelkedett szelleme, tudása úgy csillan meg ebben a cikkben, hogy **leközeljük**, mert hiszen az **Ország-Világ** nem csak helyi viszonylatban kerül a nyilvánosság elé és **Márai Sándor** cikke megérdemli, hogy minél szélesebb körben olvassák.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 29 év óta az „Ország-Világ“ politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Erdély és az utódállamok majdnem minden házánál megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ“-ban. Állandó hirdetőknak nagy kedvezmény!

— **VIZVEZETEKI** vízből készült, kristálytisztá, egészséges, olcsó műjég kapható a városi jéggyárban. Havi előfizetéseket és rendeléseket felvesz a városi üzemek irodája. **Str. Muciu Scaevola 9—13. szám. Telefon 2709.**

A pósta

panaszkönyvébe

A román bélyegkiadványokat a gondosság, a szép iránti érzék s általában elmondható, hogy a gyűjtőkre való bizonyos szempontok érvényesülése jellemzi. Talán elsősorban ez az oka annak, hogy

a valóban szép romániai bélyegeket Europa-szerte keresik, szívesen vásárolják és szívesen cserélik.

Minden romániai bélyegujdonság megjelenése alkalmával, amikor a külföldi szaklapok közlik a kibocsájtást, az itteni gyűjtők tömegével kapják más országokban élő cseretársaiktól a leveleket, hogy az új sorozatokból a megjelenő címleteket juttassák el hozzájuk. Ez a nagy érdeklődés természetesen üzletileg is számottevő a román pósta számára, hiszen egytömögű bélyeg forgalmazását jelentené, emellett pedig ugyancsak értéket jelentő külföldi bélyegeknek az országba való küldését eredményezné. Sajnos azonban csak így, feltételes módban írhatjuk, hogy „jelentené” és „eredményezné”, mert

a gyakorlati életben szinte lehetetlenség a külföldi gyűjtők érdeklődésének kielégítése.

Ilyenkor ugyanis, amikor a külföldi cseretárs bélyegkérő levele megérkezik, rohanás, tolongás, izgulás és hiábavaló fáradozás indul meg az ujdonságok felhajtására, a végén pedig azt kell válaszolni, hogy

„legnagyobb sajnálatomra nem tudok bélyeget köldeni.

Mert az ujdonságok valóban megjelennek s megjelenésüknél számos szempont közül nem utolsó a nemzetközi propaganda-cél, de sajnos a cél szolgálatának érdekében megvásárolni, már nem lehet az ujdonságokat.

Az új kibocsájtású bélyegek körül ugyanis olyan üzérkedés folyik, lamelynek feltétlen és a legnagyobb erélyvel véget kell vetni.

Legutóbb például négy sorozatot hozott forgalomba a román postaszolgálat. Az új sorozatok bélyegei szépek, tetszetősek, nagy az érdeklődés irántuk külföldön, ám sajnos belföldön alig lehet hozzájutni ahhoz, hogy a gyűjtő a maga számára megvásárolja, hát még olyan mennyiségben, hogy külföldre is eljuttassa. És évek óta így van ez,

egymás után jelennek meg a szebbnél szebb alkalmi kiadványok, minden jelentősebb történelmi mozzanat alkalmul szolgált bélyegkibocsájtásra, de még a belföldi közönség is alig ismeri ezeket a szép bélyegeket,

Egy lapra fizessen elő,

de az az egy - jó legyen!

bár már a kibocsájtási alkalmak és maguk bélyegrajzok is elsősorban azt a célt szolgálják, hogy ismeretterjesztő jelleget nyerjenek és a kormányzat elképzeléseinek megfelelően egy kül-, mint belföldön propagáljanak bizonyos szempontokat.

Ez a helyzet:

Hiába kilincselnek a vidéki postákon az „avatatlanok“, az újdonságokhoz nem lehet hozzájutni.

A bennfentések, egyesek, s nyilvánvalóan azok is, akik üzleti céljaik érdekében nem sajnálják a különböző ügyeskedéseket sem, lehet, hogy hozzájutnak az új címletekhez, a közönség, az érdeklődők, a gyűjtők zöme azonban nem. Felháborító, hogy amikor ezek az új bélyegek hatalmas kibocsájtási példányszámban jelennek meg, vidéken egyszerűen nem lehet hozzáférni egyetlen sorhoz sem. Nincs csereforgalom, lehetetlen a bélyeggyűjtők közötti megszokott kapcsolatok révén újdonsághoz jutni, csupán egyetlen út marad: az üzerek szolgálatát igénybe venni. Mert az üzermunka következtében tűnik el kézen-közön minden bélyegújdonság, hogy nagy hasznot hozzon — egyeseknek. Összeköttetések révén felvásárolják, összegyűjtik, elraktározzák a romániai bélyegújdonságokat, úgy irányítják árfolyamukat és forgalmukat, mintha tőzsdei papírok lennének, természetesen mindezt busás haszonnal, az üzérkedés minden nyilvánvaló ismérével.

Márpedig ez törvénybe ütközik és lerontja a posta — ennek a kitünően működő közszolgálatnak — presztizsét is.

Sürgős vizsgálatra lenne szükség az ország területén, elsősorban annak megállapítására, hogy mennyi bélyeget küldenek az új kiadványokból a vidéki postákra, milyen elosztásban továbbítják a küldeményeket és, hogy miképpen hozzák azután a bélyegeket forgalomba.

Nem közérdek, hogy még az állami bélyegkibocsájtás is üzletet jelentsen néhány ügyeskedő, tulzottan kereskedelmi szellemű egyén számára, amikor ez csak a közérdeket sérti és árt a célnak, amelynek szolgálatában a romániai bélyegkiadványoknak — akár csak külföldön — propagandajelleget adnak. Ma, amikor öfelsege II. Carol király — aki a legnagyobb bélyeggyűjtők egyike, — hangsúlyozza: meg kell szűnjék minden egyéni érdekhajszolás, úgy érezzük szolgálatot teszünk a bélyeggyűjtőknek, az országnak és a postának egyaránt, amikor felhívjuk illetékesek figyelmét az újkibocsájtású bélyegek körüli üzelmekre.

ÜNNEPÉLYES KÜLSŐSÉGEK KÖZÖTT MEGNYILT A

„MOULIN ROUGE“

GARDEN DANCING-KERT-VARIETE, A VASUT-
ÁLLOMÁSSAL SZEMBEN. VILÁGVÁROSI MŰSOR.
KIMONDOTTAN CSALÁDI ATTRAKCIÓK. SZOLID,
OLCSÓ ÁRAK. — KOZÁK-BODOCZKY 7 TAGU ÉNE-
— KES JAZZ-ZENEKARA HANGVERSENYEZ. —

Párisiak a német gulyáságyuk körül

Autónk 20—30 kilométeres lassusággal haladt Páris felé. Az ut veszedelmes, hiszen a nagyszerűen épített betonutak két oldalán egymás hegyén-hátán hevernek a menekülő francia hadsereg által hátrahagyott harcieszközök.

Szétlőtt tankok, felfordult löszertárcsók, modern gulyáságyuk, fegyverek, bejonettek, acélsisakok, használhatatlan gépfegyverek, személy- és teherszállító autók roncsai elképzeltetlen mennyiségben teszik járhatatlanná az utat.

Az előnyomuló német csapatok útján a német munkaszolgálat egyenruhás hadserege takarítja el, szedi össze és leltározza a visszamaradt óriási mennyiségű hadianyagot, de elképzelésünk szerint még így is hosszú hetek munkája szükséges ahhoz, hogy eltakarítsák — legalább az utakról — a töméntelen mennyiségű zsákmányt. Itt-ott szétlőtt harckocsik között cafatokká lőtt lőtetemek hevernek. Valamikor — pár nappal ezelőtt a híres francia lovasság egyik osztaga vonulhatott erre. Zuhanóbombázó? Golyószóró semmisítette meg őket. Ki tudná megmondani? Az egyik utkanyarodónál felfordult francia óriástank mered elénk. A tank ajtaja nyitva van, előtte, — két fekete tömeg hever a zöld gyepen. Az egyik üszökhalmon kormos páncélsisak. Valamikor piros arcú francia legény volt, s menekülés közben érthette utól a tüzhál . . .

ÉGŐ BENZINTARTÁLYOK.

És ez így megy hosszú tíz, husz, harminc — ötven kilométereken keresztül. Egy szétvert hadsereg borzalmas pusztulásának tanui vagyunk. Néha szinte megdermed bennünk a lélek, de tudjuk, hogy az apokalipszis lovasa vágatott erre, az pedig nem ad kiméletet senkinek, s nyomában a halál kaszája arat.

A szétlőtt s leégett falvak között rongyos ruhájú, piszkos és agyonéhezett menekültek keresik a régi hajlékot.

De hiába, a fegyverek alapos munkát végeztek, s az eljövendő új Európa feladata lesz ezeket a szétlőtt falvakat felépíteni s felszárítani az Ile de France és a flandriai síkság zöldezőire hulló vért és töméntelen könnyet. De

mindannyian érezzük, hogy ugyancsak az eljövendő új Európa többi feladatai közzé tartozik azon erőknék a megsemmisítése, amelyek a viláгурalmi klikk érdekeinek a védelme végett a pusztulás és megsemmisülés karjaiba taszították a francia népet.

A távolban egyszerre feltűnik az Eiffel-torony karcsu vona-

la, midőn autóink hirtelen csikorgással megáll. Német ellenőrző osztag zárja el előttünk az utat. Megtekintik az igazolványokat, szalutálnak s máris megyünk a fény városa felé, amely fölött most sötét, fekete füstfelhő gomolyog.

— Égnek a párisi környéki benzintartályok — mondja vezetőnk, de még hozzáteszi, hogy Párisban egyetlen kő sem mozdult el a helyéről és senkinek sem görbült meg a hájszála. A francia hadvezetőség betartotta a nyílt városok átadását körülíró hadiszabályokat, de Páris határán tul minden benzinkutat és benzintartályt felrobbantottak.

SZOCIÁLIS MUNKA DOLGOZIK A HABORUSUJTOTTA VIDÉKEN.

Már közel járunk a francia fővároshoz, mikor az egyik falu rombadólt terén érdekes és meggondolásra késztető kép tárul eléink.

Német gulyáságyú körül francia gyermekek, asszonyok csoportosulnak. Kezükben tányérral várják, hogy rájuk kerüljön a sor.

Az ellenőrzést végző német tiszt a gyermekeket különválasztja, s utasítást ad:

— Először a gyermekek, azután a többiek . . .

Az asszonyok és a jelenlevő idősebb férfiak csodálkozó szemmel figyelik a jelenetet. Nem értik. Hogyan is érhetnék, mikor a francia propaganda a legkisebb falu lakóival is elhitette, hogy a németek emberevő kannibálok, s hogy nemcsak a katonákat, hanem az asszonyokat és gyermekeket is gépfegyverrel és ágyúval csalódáson estek keresztül, s hogy tudat alatt érzik, hogy valaki csufult becsapta őket és a legaljasabb módon visszaélt a francia nép türelmével és jóhiszeműségével.

A FÉNY VÁROSÁBAN.

Izzó, meleg napsütésben, hosszú, fáradságos ut után érjük el Páris s haladunk át az egészségtelen párisi külvárosokon. Egyelőre a német hadsereg párisi központjában kell jelentkeznünk. Addig nem szállhatunk ki a kocsiból, még csak megállnang sem szabad. Az utcákon, az utkeresztezéseknél a francia rendőr mellett német őrszemek állanak. A tereken kisebb osztagok vigyáznak a rendre. Egyébként „semmi különösebb“ változás nem észlelhető a fény városában.

Az üzletek nyitva vannak. A Boulevard des Capucines-en hullámoz a tömeg, s a híres Nagyopera körül a járókelők néma döbbenettel a szemükben, nézik, figyelik a német motorososztagok, a gyalogság és a lovasság fegyelmezett felvonulását.

A sok mindenhez hozzászokot párisi polgár rövid két-három nap alatt belenyugodott a változtathatatlanba.

Párisban semmi sem változott, csak — horogkeresztes zászlót lenget a szél az Eiffel-torony csucsán . . .

k—l.

A társadalom képe

A kiskorúak bíróságának tükrében

Azt hiszem nincs szomorubb intézménye a társadalomnak, mint a kiskorúak bírósága. Meddő és szomorú. Meddő, mert tehetetlen a hatáskörébe utalt kóros tünetek okaival szemben, szomorú, mert olyan esetek tartoznak hatáskörébe, amelyeknek cselekvő és szenvedő alanyai azok az emberpalánták, akik még tulajdonképpen nem felelősek tetteikért, amelyekért pedig mégis felelőssé teszik őket.

A napokban felkerestem Nesselrode Károly táblabíró, az aradi törvényszék kiskorú bíróságának elnökét. Tudós ember. 1929-ben „Dreptul Penal al Minorilor“ címmel mélyenszántó tanulmányt írt, amely könyvalakban is megjelent. Tudós szívek lágyságával nyul az eléje kerülő kiskorúak ügyéhez s nem ő a felelős, hanem a társadalmi rendszer, hogyha a kés, amellyel a sebeket felfakasztja, genyfolymot áraszt . . .

A KISKORUAK BÍRÓSÁGANAK ADATAI.

Adatokat kértem és kaptam Nesselrode Károly táblabírótól, amelyeket minden különösebb megjegyzés nélkül adok át a nyilvánosságnak.

1940. január 1-től június 12-ig összesen 94 kiskorút utaltak a kiskorúak bírósága elé, 77 fiú és 17 leánygyermek . . .

a 17 leánygyermek közül 6 üzött titkos prostitúciót . . .

(tudni kell, hogy a kiskorúak bíróságához 7 és 15 év között tartoznak a gyermekek.)

A legfiatalabb prostituált 12 éves és 4 hónapos — itt még hónap számra jegyzik meg az életkort — a legidősebb prostituált 14 éves és 8 hónapos és

kétféle nemi betegséggel fertőzött . . .

A fiuknál leggyakoribb bűnözések:

a lopás, a csavargás és a kéregetés,

a leggyakoribb büntetések:

a próba, a javítónevelésbe utalás és a fogház.

A próba egy évi időtartamra való felfüggesztése az eljárásnak. Ha az egy év alatt „megjavul“ a szüleinél vagy eltartóinál hagyott gyermek, akkor megszüntetik ellene az eljárást. 1939-ben 32 esetben rendelték el próbát, 28 esetben eredményes volt a kísérlet, 4 esetben visszaesett a „bűnös“.

A legutóbbi két évben 156 esetben hozott ítéletet az aradi kiskorúak bírósága — kétizben fogházbüntetést. Egy kiskorút (13 éves) 3 hónapi fogházra, egy másikat (14 és fél éves) egy esztendei fogházra ítélték. Négy esetben javítónevelésbe utalták a kiskorút. (Szamosujvárott van a javítóintézet.) A folyó évben próbára bocsájtottak 39 kiskorút, 55-nek az ügye még folyamatban van.

A fenti adatok beszélnek önmagukért. Csupán annyit fűzünk még hozzá, hogy a folyó évben az „esetek“ 95 százalékának okai: **a nyomor és az elhagyatottság voltak.** Ezek a kiskorúak a társadalom legszánandóbb lényei: **elhagyott apátlan és anyátlan árvák vagy koncentráltak gyermekei,** az apa katonaságnál, az anya vagy meghalt vagy dolgozni jár a házakba, gyárakba.

Kérdést intéztünk Nesselrode Károly táblabíróhoz, milyen változást hoz a kiskorúak szociális helyzetében az a tény, hogy a kiskorúak bíróság elé kerülnek. A táblabíró legyint:

— „Sajnos, alig van módunkban valamit segíteni. A legkisebbeket 7—12 évesig menhelybe utaljuk, a többieket, ahogy a lehetőség mutatkozik, — tanulóknak helyezzük el, gyárakban vagy mesterembereknél. Azokat kivéve, akiket javítás céljából intézetbe küldünk vagy fogházbüntetésre vagyunk kénytelenek ítélni.“

A fiatalokúak bírósága érzi a felelőséget, amellyel a veszendőbe menő kis lelkekért a társadalomnak tartozik, ezért átírt a városhoz és kérte, hogy egy menhelyet rendezzen be a „bűnös“ kiskorúak számára. A város azonban tehetetlen ezzel a kivánsággal szemben, mert a költségvetés nem ad módot a kiskorú probléma ilyen megoldására.

Irja meg szerkesztő ur,

hogy újabban bérkocsi-mizériák észlelhetők Aradon. Katonai összpontosítások és hasonló időszerű okok miatt megritkult az aradi konflisok száma és ezt a körülményt a derék bérkocsi-ipar táltosokat hajtó tagjai igen hathatósan igyekeznek a maguk számára kihasználni.

A közelmúlt egyik vasárnapján történt, hogy sürgösen kocsira lett volna szükségem és mivel az uccán nem kaptam konflist, a Dacia előtti állomásra siettem, ahol egyetlen bérkocsi álldoga. Orára akartam felfogni a kocsit, mire a kocsis kijelentette, hogy „**sürgös dolga van**“ és olyan gyorsasággal hajtott el, amit nem is vártam volna a derék gebétől. Ezután épp tizenöt percig járkáltam a főútvonalon le és fel, de egyetlen üres kocsit sem kaptam. Végül megjelent a láthatáron egy konflis, ennek tulajdonosa viszont már minden kertelés nélkül kijelentette, hogy „**nem megyek óraszámra**“ s magyarázatképpen hozzáfűzte, hogy „**nem fizetődik ki**“. Újabb tíz perc telt el és most már a harmadik konflis utasította vissza szerény ajánlatomat, hogy szállítson egy óra időtartamig a város bizonyos pontjaira. Végül ismét üres konflist hozott elém a szerencse — több mint fél óra mult el, amíg a város szívében kocsihoz jutottam, — de most már nem is mertem óraszámra szóló viteldijról beszélni, hanem megalkudtam a kocsissal — magasan a város által meghatározott árszabás díjtétele felett.

Az eset érdekelt és érdeklődni kezdtem a dolgok állása iránt. Kiderült, hogy

a tisztelt bérkocsistársadalom a drágaságra és egyéb figyelemreméltó okokra való hivatkozással egyszerűen tultette magát az érvényben lévő hivatalos díjszabáson, amelynek különben ármaximálás jellege van. Fehér holló számba megy az a kocsis, aki díjszabásszerinti összeget fogad el, de általában jóelőre tisztázzák a kérdést és bejelentik, hogy az utasnak ennyit és ennyit kell fizetnie az utért. Ha nem tetszik, alászolgája. Inkább üresen, utas nélkül kószál a városban az öntudatos konfliskocsis, ingyen hajtja — saját kedvtelésére — a lovát az aszfalton, de nem, nem engednek, aki „kocsikázni“ akar, az fizessen. Méghozzá borsósan. Olyan borsósán, hogy ebbe a városnak és a rendőrségnek is lenne némi beleszólása. Méghozzá sürgősen . . .

Pca és kantevélemény **a taxabélyegekről**

„Nem látszik a fáktól az erdő“ — ez a mondás jut önkénytelen is az ember eszébe, ahogy a „legkorszerűbb“ számlákat, amelyeket úgy teleragasztanak bélyeggel, hogy már-már — nem is látszik a számla. Hadászati szempontból — és sajnos változatlanul ez a társadalom legfőbb jellemvonása, — bukörepülőgépek és egyéb motoros harcieszközök jellemzik a kort, de gazdasági szempontból bizvást nevezhetjük a mai időket „bélyegkorszaknak“, mert annyi féle, fajta és színű bélyeget hoznak forgalomba, hogy már-már a taxabélyegek érdekesebb és színesebb kollekciót adnak, mint a póstabélyegek. Felmerült az ötlet, hogy a sok gond, bonyodalom és alkalmazási probléma enyhítésére

a bélyeggyűjtést kiterjesztik erre a bélyegcsoportra is, hogy sportszerűséget és különleges érdekességet kölcsönözzenek a számla-, repülő-, kenyérbélyeg és más bélyegkülönlegességek alkalmazásá. Gazdasági körök felvették a tárgyalást a bélyeggyűjtő egyesületekkel, hogy nyilvánítsák „gyűjtendő“ anyagnak a taxabélyegeket is, hiszen szint, érdekességet és értéket kölcsönöznének ezzel a bélyeggyűjtés jeles sportjának, emellett pedig elérnék, hogy katalogizálnák a sok taxabélyeget és így sikerülne a gazdasági élet számára könnyen áttekinthető képet nyújtani arról a sokrétű tudományról, amelyet ezeknek a bélyegeknak alkalmazása jelent.

Mindezt pedig abból az alkalomból irtuk, hogy egyre több szó esik a bélyegilletékek egységesítésének szükségességéről. A közterhek lerovása ellen senki sem tiltakozik. A gazdasági élet tényezői azok, akik minden fenntartás nélkül belátják, elismerik és tudomásul veszik, hogy a rendki-

vüli idők rendkevüli kötelezettségeket rónak mindenkire. Ám ez a tény nem jelentheti azt, hogy a kereskedőknek és ipari vállalatoknak örökké sebezhető Achilles-sarka legyen a bélyegek alkalmazása, ami azt jelenti, hogy a legjobbhiszemü kereskedő, vagy ipari vállalat is tévedhet, akaratlanul mulasztást követhet el és soha sem tudhatja, hogy az ellenőrző közegek mikor állapítják meg róla, hogy „bünös“.

Nem lehet az a cél, hogy hivatalnokok seregének más dolga sem legyen, mint a bélyegügyek problémáinak tanulmányozása, az ellenőrző közegek érdeklődésének kielégítése és az ellenőrzéseknek sem az a tulajdonképpeni célja, hogy mindenütt és mindenkiiben „bünöst“ keressenek. Ezeket a valóban súlyos problémákat egyszerűen ki lehetne küszöbölni, ha

a bélyegilletékeket egységesítenék.

Állapítsák meg a bélyegkötelezettségi átlagot, beleszámítva az összes illetéklerovási kötelezettségeket, vezessenek be egyetlen bélyeg-típust és mondják ki, hogy ilyen és ilyen összeg után ennyi és ennyi bélyeget kell ragasztani a számlákra, nyugtákra, kimutatásokra stb. Legyen azután a pénzügyminiszterium belső szolgálatainak dolga a befolyó összegek felosztása a különböző alapok és költségvetési tételek között, utóvégre a pénzügyi tisztviselők mégis csak jobban értenek ehhez, mint például a sarki fűszeres, vagy az illatos szappant kiszolgáló drogéria . . .

Szünjék meg az az állapot, hogy a rengeteg, szines, kis és nagy címleteken kívül számos egyéb tagozódás szerint is csoportosuló taxabélyeg, mint érdekesség „korunk jellegzettsége“ legyen s alkalmazzanak olyan gyakorlati megoldást, amely egyszerűsíti és ezért tévedésektől mentessé teszi a bélyegilletékek lerovásának rendszerét.

A „KACSA“. Békés időkben így hívtuk a szenzációba burkolt álhirt, mely „uborkaszazon“ idején sohasem maradt el. Most azonban döntő napjait éli Europa s a történelem naponta gondoskodik megrázó, de hiteles hirekről, melyeket a romániai hírszolgálat tárgyilagos komolysággal közöl, s az ország közvéleménye tárgyilagos komolysággal fogad. Akadnak azonban olyanok, igaz, nem sokan, akiknek a történelmi valóság még sem elegendő. Készerű volna nekik a nap, ha egy—két rémhirt be nem mondanának ijesztő és szenzációs új keleti és nyugati bonyodalmakról. Ezek az emberek sehogyan sem akarnak kimaradni Europa újjárendezéséből, s ha már az események sajnos olyanok, akiknek fokozottan átkellene érezniök felelősségüket, s módjuk van arra is, hogy a rémhírek valótlanságáról pillanatok alatt meggyőződjenek. A józan közvélemény ma még mosolyogva nézi kétségbeesett kapkodásukat az elmaradt történelmi szenzációk után, s szánakozva szemléli belső tanácstalanságukat.

Korszellem az Ország-Világ görbetükrében

Tudni kell, hogy Angliában a legnagyobb közjogi állás az alsóház elnöke. És tudni kell, hogy az angol alsóházban nem a nevükön szólítják a képviselőket, hanem a kerületjük nevén. Ha az elnök valakit a nevén szólít, az sértés. Egyszer megtörtént, hogy az elnök így szólt:

— Ha a képviselő ur így viselkedik, kénytelen leszek a nevén szólítani.

A képviselő erre odavágta:

— Na és akkor mi lesz?

Az elnököt nagyon meglepte a kérdés, aztán szemeit az égnek emelve, így válaszolt:

— Azt csak a jó Isten tudja.

Egy ismert textilcégnek négy utazója szaladgál az országban és a főnök nincs velük valami nagymértékben megelégedve. De hát sokáig nem szólt nekik semmit.

A minap szombaton reggel, mint rendesen, beállított mind a négy az irodába. A főnök eléjük állt és így szólt:

— Az urakkal nem vagyok megelégedve és a jövőre vonatkozólag a következőket rendelem el:

1. Ezentul az urak a vevőkkel csak feltételes megállapodásokat köthetnek, minden üzletet én véglegesítek.

2. Az utirányt ezentul minden ur részére én állapítom meg.

3. Az urak ezentul jutalékaikat csak akkor kapják, ha a pénz befolyt.

4. Pausál-költségeket nem engedélyezek, tessék minden ut után részletes számlát benyújtani.

5. Akinek pedig ez nem tetszik, az azonnal szedheti sátorfáját.

Szólt, megfordult és otthagya az ámuló utazókat. Ezek meghökkenve néztek egymásra, — haljak meg, ha ez nem diktatura!

A szegény rokon látogatóba érkezett a városban lakó gazdag rokonhoz. Már három napja ott vendégeskedett, mikor a gazdag rokon megkérdezte, hogy tulajdonképen minek köszönheti a szerencsét.

— Tudod — szólt a szegény rokon — a lányomat akarom férjhez adni és ahhoz kérek tőled hozzájárulást.

— A lányodat akarod férjhez adni? Hány éves a lányod?

— Tizenhét.

— Egy tizenhét éves leányt már férjhez akarsz adni? Nem lesz az egyikcsit tulkorán? Nálunk a lányok 24—26 éves korokban szoktak férjhezmenni.

A szegény rokon elgondolkozott egy kicsit, aztán megkérdezte:

— Hány óraker szoktatok ebédelni?

— Két órakor.

— Ugy? Két órakor. És nem éheztek meg addig?

— Nem. Mert mi tizóraizni is szoktunk.

— Na látod. Mi nem szoktunk tizóraizni.

*

Péter találkozik az uccán Pállal és azt mondja neki:

— Te, Pali, ma délután el fog menni hozzád a Pista és kölcsön fog tőled kérni ezer leit.

— Honnan tudod ezt? — kérdi Pál.

— Onnan, hogy délelőtt tőlem kért kölcsön ezer leit és én erre azt mondtam neki, hogy ahhoz keresen magának egy nálamnál nagyobb marhát.

*

A házasságkövetítő elviszi a vőlegényjelöltet a gazdag családhoz háztüznézőbe. A vacsora jó, a lány szép és a fiatalember tetszik a papának.

Vacsora után a család feje, a házasságkövetítő és a fiatalember visszavonulnak, hogy a továbbiakat megbeszéljék.

— Hát aztán miből él maga, fiatalember? — kérdi a családfő.

— Van egy kis üzletem.

— Mit kis üzlete — harsogja a házasságkövetítő — egy nagy gyár van negyven hivatalnokkal és háromszáz munkással.

— Na és van-e autója? — hangzott tovább az érdeklődés.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Van egy kis tragacsom.

— Mit kis tragacsa — szavalta a házasságkövetítő — egy Packardja és egy Mercedese van.

A fiatalember ebben a pillanatban elköhintette magát.

— Maga köhög? — kérdezte a jövődöbeli após.

— Egy kicsit.

— Mit egy kicsit — ordította a házasságkövetítő — az éjjel úgy köhögött, hogy az éjjel az egész szállodát felverte álmából.

És végül: nem lesz-e baj abból, hogy a sokgyermekes adófizetőknek adókedvezményt ad a pénzügyminiszter. — Észünkbe jutott ugyanis, hogy

volt egyszer egy háziúr, aki nagyon szerette a gyermekeket. Egy ifju házaspár költözött be egyszer a házába, akinek megígérte, hogy minden gyerek után elenged tiz százalékot a házbérből.

Erre aztán évről-évre jött a gyerek és a házbér egyre kisebb lett.

Egy szép napon gyászruhában jelent meg az asszony a háziurnál.

— Szent Isten, asszonyom, mi baj van?

— Meghalt a férjem.

— Meghalt a férje? Hát mi baja volt?

— Ingyen akart lakni szegény.

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugaloméért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb újságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

LAPUNK KIZARÓLAG ELŐFIZETÉS UTJÁN KAPHATÓ.

Előfizetés egy évre: pénzügyintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1500, magánosoknak 1200, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 800 lei.

Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,

Str. Cloșca 14. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével!

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért,
— dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk.
Ne sajnálja senki az idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonkilenc év óta tántoríthatatlanul állja a helyét,
— mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!